

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Erityisasiantuntija Jassi Saurio

LAUSUNTO

15.5.2020

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 50/2020 vp hallituksen esitys eduskunnalle tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin ja ajokorttidirektiivin muutosten täytäntöönpanoa koskeviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä (HE 50/2020). Esityksessä ehdotettavilla laeilla liikenteen palveluista annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta pantaisiin täytäntöön maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta annetun direktiivin 2003/59/EY ja ajokorteista annetun direktiivin 2006/126/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/645. Lisäksi ajokorttilakiin ja liikenteenpalveluista annettuun lakiin tehtäisiin eräitä direktiivistä johtumattomia muutoksia.

Oikeusministeriö on antanut asian aiemmassa valmisteluvaiheessa liikenne- ja viestintäministeriölle lausunnon (VN/8505/2019, 18.2.2020). Lausunnossa on arvioitu hallituksen esitystä henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta. Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti liikenteen palveluista annetun lakiluonnoksen 38 §:ään, jossa säädettäisiin kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä koskevien asiakirjojen säilyttämisestä, sekä ajokorttilakiluonnoksen 81 §:ään, jossa säädettäisiin niin ikään tietojen säilyttämisestä. Kummassakin säännöksessä on kyse EU-sääntelystä riippumattomasta muutoksesta, mikä käy esitysluonnoksesta nyt selkeästi ilmi.

Oikeusministeriön aikaisemmin tekemät ehdotukset on otettu hallituksen esityksen jatkovalmistelussa asianmukaisesti huomioon. Esityksessä tunnustetaan, että säilytysajoista säädettäessä käytettäisiin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa. Esityksessä arvioidaan erityissääntelyn tarvetta säilytysaikojen säätämisen osalta ja perustellaan sääntelyn yleisen edun mukaisuutta ja oikeasuhtaisuutta, kuten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetään.

Tietosuojanäkökulmasta nyt käsiteltävä lakiehdotus poikkeaa esityksen aikaisemmassa valmisteluvaiheessa lausunnolla olleesta esitysluonnoksesta sen merkittävän asian osalta, että nyt esityksessä todetaan selkeästi, että lakiehdotuksissa mainitut tiedot eivät kuulu erityisiin henkilötietoryhmiin. Voidaan arvioida, että esitystä on tarkasteltu uudelleen sen suhteen, voiko käsiteltävistä tiedoista ilmetä henkilön arkaluonteisiksi henkilötiedoiksi katsottavia tietoja tai sitten esityksestä on poistettu sääntely kyseisten tietojen osalta.

Esityksessä on huomioitu perustuslakivaliokunnan uusi lausuntokäytäntö perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan osalta. Näin on etenkin ajokorttilain 81 §:n osalta, kun taas liikenteen palveluista annetun lain 38 §:n kohdalla viitataan pikemminkin perustuslakivaliokunnan EU:n tietosuoja-asetusta edeltäneeseen lausuntokäytäntöön noudatettavasta sääntelymallista. Molempia pykäläehdotuksia olisi mahdollista tarkastella ajokorttilain 81 §:n kohdalla tehdyllä tavalla ottaen huomioon, etteivät pykäläehdotukset eroa merkittävästi keskeiseltä sisällöltään.